

Asiantuntijalausunto maakuntalaista

Asia: Asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp)

Viite: Hallintovaliokunnan kutsu kuultavaksi, 5.4.2017.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. kiittää lämpimästi hallintovaliokuntaa lausuntopyyntöstä ja antaa asiantuntijalausuntonaan alla olevan:

1. Johdanto

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. (myöhemmin tekstissä myös Nuva ry.) katsoo hallituksen esityksen maakuntalaiksi monilta osin edistävän merkittävällä tavalla kaikkien maakunnan asukkaiden sekä erityisesti nuorten poliittista osallisuutta. Uuden kansanvaltaisen hallintotason luominen edellyttää voimakasta lasten ja nuorten osallisuuden tukemista. Se on oleellista paitsi itsehallinto- ja kansanvaltaisuustavoitteiden toteuttamiseksi, myös maakuntahallinnon kansalaisilta saaman hyväksynnän varmistamiseksi. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. keskittyy lausumaan maakuntalakiesityksen vaikutuksista nuorten oikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen, paikalliseen ja alueelliseen demokratiaan sekä nuorten osallistumismahdollisuuksiin.

Vaikka kokonaisuudessaan hallituksen esitys pitää sisällään monia lasten ja nuorten demokratiaoikeuksia ja vaikutusmahdollisuuksia edistäviä toimia, ei lakiesitys nykymuodossaan tarjoa riittävää sääntelyä kansalaisten alueellisen yhdenvertaisuuden ja lain riittävän toimeenpanon turvaamiseksi. Laissa säädetään monista liiton kannattamista teemoista, mutta säädökset itsessään eivät ole riittävän selkeitä, velvoittavia tai edistyksellisiä maakunnan asukkaiden ja etenkin nuorten osallistumisen tukemiseksi. Säädösten heikko velvoittavuus ja ohjaavuus toimeenpanossa johtavat nuorten palveluiden ja osallistumismahdollisuuksien eriytymiseen maakunnittain. Tämä johtaa välttämättä nuorten yhdenvertaisuuden heikkenemiseen ja esimerkiksi nuorten kansalaisten demokratiaoikeuksien eritahtiseen toteutumiseen.

Laajemmin katsottuna maakuntahallinnon nuorisopoliittinen toiminta ja koordinaatio jäävät vähäisiksi sekä sen asema epäselväksi suhteessa kuntien ja valtion harjoittamaan nuorisopoliittikkaan. Lain 6 §:n mukaisesti kunnat voivat yhteisellä päätöksellään sekä tarpeelliset resurssit osoittamalla siirtää maakunnan tehtäväksi myös muita kuin laissa määrättyjä tehtäviä. Monialaisen nuorisotyön ja -politiikan osalta tämä on haastavaa, mikäli esimerkiksi nuorten työllistymiseen ja nuorten kulttuuriin liittyviä palveluita siirretään maakunnan vastattavaksi. Ilman tarkempaa sääntelyä siitä, millaisia palveluja voidaan siirtää maakunnan vastattavaksi ja millaista yhteistoimintaa niiden osalta tulee harjoittaa, voi nuorisotyön moniammatillinen yhteistyö vaikeutua, kuntien yhä vastatessa nuorisotyöstä ja -politiikasta jatkossakin merkittäviltä osin.

Eryteisesti Nuva ry. tahtoo kiittää lainvalmistelijoita esityksistä lain yhdeksi tavoitteeksi nostetusta asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisestä sekä maakunnallisten nuorisovaltuustojen velvoittamisesta. Lain edellyttämällä tavalla toteutuessaan molemmat lakikirjaukset edistävät ja kehittävät merkittävästi suomalaista demokratiaa. Jotta osallisuus ja kansanvaltaisuus olisi aitoa, tarvitsevat nämä esitetyt toimet tuekseen voimakkaampaa osallistumismahdollisuuksien turvaamista muissa lain kohdissa. Etenkin maakunnallisen nuorisovaltuuston vaikuttavuuden takaaminen sekä edistäminen edellyttävät sen aseman huomioimista muun muassa maakunnan hallintosääntöä sekä maakuntien välistä yhteistyötä koskevissa säädöksissä.

Nuorten vaikuttajien osallistuminen asiantuntijalausunnon laatimiseen

Tämän asiantuntijalausunnon antaakseen Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. toteutti maakuntalain osallisuuskirjauksista avoimen verkkokyselyn kaikille nuorille vaikuttajille ja nuorisovaltuustoille. Kyselyyn vastasi yli 40 nuorten vaikuttajaryhmää tai toimijaa eri puolilta Suomea. Lausunnossa on nostettu esiin kyselyssä korostuneita teemoja sekä kyselyn tuloksia.

Nuva ry. toivoo, että hallintovaliokunta huomioi nuorten suorat kommentit erityisen arvokkaana osana nuorten kuulemista ajankohtaisessa ja merkittävässä lainsäädäntöhankkeessa.

2. Maakunnalliset vaikuttamistoimielimet

26 § Vaikuttamistoimielimet

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. kiittää hallitusta tarpeellisista esityksistä maakunnallisiksi vaikuttamistoimielimiksi. Nuorten eri osallistumistapojen yhteentuumiseksi on tärkeää luoda demokratiasäädöksiin yhtymäpintoja kuntalain (410/2015) säädöksiin. Nuva ry. haluaa kuitenkin kiinnittää hallintovaliokunnan huomiota esitetyn pykälän epäselvyyteen sekä esitettyjen vaikuttamistoimielinten aitoon vaikuttavuuteen maakuntahallinnossa. Jälkimmäisenä mainittu edellyttää nykyistä voimakkaampaa ja yksityiskohtaisempaa sääntelyä toimielinten asemasta myöhemmissä lain kohdissa. Nuva ry. katsoo, ettei ole itseisarvoista säätää toimielimistä laeissa, vaan turvata niiden kautta maakunnan eri asukasryhmien vaikutusmahdollisuudet hallinnossa.

Nuva ry. esittää, että hallintovaliokunta mietinnössään esittää lakiesitetyn pykälän yksinkertaistamista ja selventämistä. Mielestämme jokaisesta vaikuttamistoimielimestä tulee säätää omassa pykälässään tai vähintäänkin selkeyttää esityksen jakamista momentteihin temaattisin perustein. Nyt esitetty kirjaus ei monimutkaisuutensa, epäselvyytensä ja vaikean tulkittavuuden vuoksi edistä lasten ja nuorten oikeutta osallistua ja vaikuttaa. On huomattu, että kuntalain mukaisten vaikuttamistoimielinten toiminnan kehittäminen vastaamaan lain vaatimuksia on edellyttänyt merkittävää juridista ohjeistusta ja neuvontaa kuntien viranhaltijoille. Tästäkin syystä on erityisen perusteltua, että maakuntalain vastaava pykälä olisi laadittu mahdollisimman selkeäksi tulkita ja soveltaa, erityisesti kun asiaa koskevaa oikeuskäytäntöä ei ole. Hallituksen esittämän pykälän selkeyttäminen on välttämätöntä, jotta lainsäätäjän tahto sekä kirjauksen henki välittyvät maakunnan viranhaltijoille toimeenpanoa varten sekä itse lapsille ja nuorille oikeusturvansa valvonnan vuoksi. Verkkokyselyssä jopa 75 % nuorista piti erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä sitä, että maakunnallisista nuorisovaltuustoista säädetään omalla pykälällä (Liite 1, kuvio 1).

Nyt esitetty sekä nuorisovaltuustoja että vanhus- ja vammaisneuvostoja käsittelevä yhteinen pykälä ei myöskään riittävästi huomioi nuorisovaltuustojen sekä laajemmin nuorisotoiminnan erityispiirteitä, jollaisia muilla vaikuttamistoimielimillä ei ole. Tällaisia erityispiirteitä ovat esimerkiksi erityisen hallinnollisen tuen tarve, legitiimi oikeus osallistua vaaleilla valittujen toimielinten työskentelyyn sekä nuorten voimaannuttaminen omaehtoiseen vaikuttamistoimintaan. Vaikuttamistoimielimillä on yhteisiä piirteitä, mutta nuorisovaltuustoilla on myös omia erityispiirteitään, jotka puoltavat niiden tarkempaa sääntelyä ja erityisempää sääntelyä maakuntalaissa. Vain säätämällä laadukasta ja erityispiirteet huomioivaa lainsäädäntöä, voidaan turvata säädösten tavoitteiden täysipainoinen toteutuminen.

Ottaen huomioon maakunnan päätösvallan taloudellisen suuruuden, toimialan merkityksellisyyden lapsille ja nuorille sekä mahdollisen tehtäväkentän laajentumisen muihin lasten ja nuorten palveluihin, tulee maakunnallisten nuorisovaltuustojen olla vähintään yhtä vaikuttavia kuin kunnallisten nuorisovaltuustojen. Tämä edellyttää hallituksen esitystä huomattavasti vahvempaa sääntelyä maakunnallisen nuorisovaltuustojen toiminnan sekä vaikuttavuuden takaamiseksi. Sääntelyssä on erityisesti otettava huomioon nykyisten maakunnallisten nuorten vaikuttajaryhmien ja kuulemistapojen kehittymättömyys. Asiantuntijalausunnon liitteeksi kaksi (2) kootusta vertailusta on nähtävissä, että esitetyt maakunnalliset nuorisovaltuustot ovat uusi nuorten osallistumisen tapa. Tämä edellyttää tuekseen edistyksestä sääntelyä

lasten ja nuorten oikeudesta osallistua maakunnan päätöksentekoon sekä saada siihen riittävä tuki maakunnalta.

Laajan maakunnallisen itsehallinnon ja demokratian toteutuminen edellyttävät nuorten kohdalla moninaisia tapoja osallistua maakunnan päätöksenteon ja toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteutukseen ja arviointiin. Hallituksen esityksen 23§ luo kattavat edellytykset erilaisille maakunnan asukkaiden ja nuorten osallistumistavoille. Nuorten osalta on erityisesti huolehdittava moninaisista osallistumistavoista, jotka täydentävät toisiaan. Yleisesti ottaen Nuva ry. katsoo nuorten erilaisten kuulemistapojen haasteeksi niiden pirstaleisuuden: erilaiset menetelmät eivät muodosta riittävää sidosta toisiinsa. Tällöin nuorten kuva osallistumisesta ja jopa yhteiskunnan toiminnasta jää keskeneräiseksi. Samalla myös aikuisten viranhaltijoiden rooli nuorten tuottaman sisällön analyysoijina ja koostajina korostuu, mikä on osallisuuden eetoksen vastaista. Siksi on tärkeää huolehtia, että luotavissa maakuntahallinnoissa nuorten edustuksellisella kuulemisella on selkeä yhtymäpinta muihin nuorten kuulemisen tapoihin. Verkkokyselyyn vastanneista nuorista 95 % piti melko tai erittäin tärkeänä sitä, että maakunnan tulee panostaa siihen, että nuorille on tarjolla erilaisia tapoja vaikuttaa. (Liite 1, kuvio 1).

Myös kunnallisten ja maakunnallisten nuorisovaltuustojen yhteistoiminta ja molemminsuuntainen tiedonvälitys edellyttää esitettyä vahvempaa säädöstaustaa. Aktiivisten toimijoiden linkittyminen toisiinsa vahvistaa nuorten alueellista edunvalvontaa sekä mahdollistaa hyvien käytäntöjen siirtymisen kunnallisten ja maakunnallisten nuorisovaltuustojen välillä. Verkkokyselyyn vastanneet nuoret näkivät tämän myös tärkeänä, lähes 93 % piti melko tai erittäin tärkeänä, että maakunnallisella nuorisovaltuustolla tulee olla hyvä yhteys kunnallisiin nuorisovaltuustoihin. (Liite 1, kuvio 1).

Hallituksen esityksessä maakunnallista nuorisovaltuustoa koskeva lakikirjaus on aiemmin esitettyin perustein heikompi kuin kuntalain (410/2015) 26§. Ottaen huomioon maakuntahallinnon nykytilanteen sekä alueuudistuksen historiallisen merkityksen, on erityisen perusteltua säätää voimallisesti nuorten oikeuksista osallistua ja vaikuttaa maakunnissa. Muuten on riski, että taloudelliselta mittakaavaltaan pienehköt demokratia- ja nuorisoasiat jäävät vähäiselle huomiolle valtavissa muutosprosesseissa. On lisäksi merkityksellistä, että kunta- ja maakuntalakien nuorisovaltuustoja koskevat kirjaukset ovat oleellisilta osin yhtenevät, jotta mahdollinen myöhemmin muodostuva oikeuskäytäntö sekä lain tulkinta olisivat yhteneviä.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. esittää yllä mainituin perustein, että maakuntalain 26§ muutetaan seuraavaan muotoon:

26 § Maakunnallinen nuorisovaltuusto

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi maakuntahallituksen on asetettava nuorisovaltuusto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä.

Nuorisovaltuusto on maakunnan 13–18 –vuotiaita asukkaita edustava toimielin, joka toimii maakuntahallituksen alaisuudessa.

Nuorisovaltuuston tehtävänä on:

- 1) edustaa maakunnan nuorten mielipidettä maakunnan päätöksenteossa,*
- 2) kehittää nuorten kuulemis- ja osallistumismahdollisuuksia ja*
- 3) valvoa maakunnan nuorten etua.*

Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa maakunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä maakunnan

asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä.

Maakunnallisen nuorisovaltuuston jäsenet tulee valita maakunnan kunnissa toimivien vastaavien nuorten vaikuttajaryhmien jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Nuorisovaltuuston tulee olla demokraattisesti valittu maakunnan nuoria edustava toimielin.

Maakunnallisen nuorisovaltuuston tulee tehdä yhteistyötä kunnallisten nuorten vaikuttajaryhmien kanssa.

Maakunnan hallintosäännössä määrätään nuorisovaltuuston edustajien puhe- ja läsnäolo-oikeudesta maakunnan eri toimielimissä.

Maakuntahallituksen on asetettava yhteismenettelyssä maakunnallisen nuorisovaltuuston kanssa asetettavalle nuorisovaltuustolle toimintasääntö sekä seurattava, arvioitava ja kehitettävä nuorisovaltuuston toimintaa.

Perusteluiksi esittämälleen pykäläluonnokselle Nuva ry. esittää seuraavaa:

Pykälän otsikko: Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. pitää perusteltuna, että maakuntalaissa nuorten vaikuttajaryhmistä käytetään yksinkertaisemmin nimeä ”nuorisovaltuusto”. Nuorisovaltuusto on selkeä brändi, jonka tunnettuus on kasvanut ja johon yleisesti liitetään nuorten edustajuus, aito vaikuttavuus ja demokratian periaatteiden noudattaminen. Ylivoimaisesti valtaosa olemassa olevista kunnallisista nuorten vaikuttajaryhmistä on nimeltään nuorisovaltuustoja ja kuntalain myötä perustettavat ryhmät ovat liki kaikki nuorisovaltuustoja. Uuden kuntalain hyväksymisen myötä osa nuorisofoorumeista ja –neuvostoista on vaihtanut nimensä nuorisovaltuustoksi käsitteen tunnettavuuden vuoksi. Uutena nuorten vaikuttamisen väylänä maakunnallisten nuorisovaltuustojen nimeksi tulee juurruttaa nuorisovaltuusto, sillä yhteisen nimen myötä voidaan välttyä rajatun ja pienen määrän maakunnallisten nuorisovaltuustojen sekaantumiselta esimerkiksi maakunnallisiin yhdistyksiin.

Ensimmäinen momentti: Monet maakunnan päätösvallan alaiset asiat koskevat merkittävässä määrin lapsia ja nuoria. Maakunnallisen nuorisovaltuuston asettamalla perustuslain, hallintolain sekä nuorisolain takaama nuorten oikeus osallistua ja vaikuttaa heitä koskevaan päätöksentekoon toteutuu. Nuorten yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien takaamiseksi kotimaakunnastaan riippumatta on ehdotonta, että lailla säädetään maakunnallisen nuorisovaltuuston asettamisesta. Muista kaikkien asukkaiden sekä nuorten osallistumismahdollisuuksista on syytä säätää muussa lainkohdassa. Riittävän, koko maakunnan käsittävän legitimitietin saaminen nuorisovaltuuston vaikuttamistyölle edellyttää mandaatin saamista maakuntahallitukselta. Tämä tapahtuu asettamispäätösten muodossa. Asettavana tahona maakuntahallituksen on myös turvattava nuorisovaltuuston toimintaedellytykset sanan laajimmassa merkityksessä, tarkoittaen niin toimintamäärärahaa, kokouskustannuksia kuin riittävää ohjaus-, tuki- ja sihteeriresursssia.

Toinen momentti: Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton toteuttaman ”Osallisuus nyt ja vuonna 2015” – tutkimuksen mukaan valtaosa kunnallisista nuorisovaltuustoista ovat säännöillä tai muulla vastaavalla ohjeellaan rajannut jäsenikseen 13–18-vuotiaat nuoret. Tätä ikärajausta tukevat myös yhtäältä toimintaan osallistuvien nuorten melko yhtenäinen kehitystase ja kyky poliittiseen toimintaan, toisaalta legitimitietin kannalta yläikärajan määräytyminen yleisen äänioikeusikärajan mukaan. Nuorisovaltuuston jäsenen ikähaitarissa on pientä vaihtelua kunnittain, mutta pääosin alaikäraja jäsenyyden aloitushetkellä on 13 ikävuotta ja yläikäraja jäsenyyden alkamisajankohtana 17 vuotta, kuitenkin niin, että kauden aikana täysi-ikäisyyden saavuttava jäsen saa jatkaa kautensa loppuun. Tällä hetkellä muutamissa toiminnassa olevissa maakunnallisissa nuorten vaikuttajaryhmissä käytännöt toimintaan osallistuvien nuorten ikärajan suhteen vaihtelevat. Nuorten alueellisesti yhtäläisien oikeuksien toteutumisen kannalta on välttämätöntä säätää

nuorisovaltuuston jäsenten iästä lailla. On myös tärkeää, että monipolvisessa maakuntahallinnossa nuorisovaltuusto sekä muut vaikuttamistoimielimet sijoittuvat suoraan maakuntahallituksen alaisuuteen. Tällä on suuri merkitys sille, että kaikki maakunnan eri hallintokunnat kokevat velvollisuudekseen nuorisovaltuuston kuuntelemisen. Sijoittuminen maakuntahallituksen alaisuuteen vahvistaa myös vuoropuhelua nuorisovaltuuston ja hallituksen välillä, mikä on tärkeää vaikuttavuuden turvaamiseksi sekä lain edellyttämän toimintaedellytysten valvonnan mahdollistamiseksi.

Kolmas momentti: Nuorisovaltuuston tehtävät ovat syytä kirjata asiaa koskevaan lain kohtaan, jotta jokainen täysin uusi maakunnallinen nuorisovaltuusto keskittyy lainsäätäjän tarkoittamiin tehtäviin. Vaikka nykyisiä nuorisovaltuustoja yhdistävätkin monet tekijät, eroavat myös niiden toiminnan painopisteet merkittävästi toisistaan. Tässäkin mielessä tehtävistä on tarpeen säätää lailla, jotta kaikki maakunnalliset nuorisovaltuustot saavat riittävän vaikuttavan aseman jokaisessa maakunnassa. Nuorisovaltuustojen saadessa toimintaansa taloudellista tukea julkisista varoista, on tärkeää, että niiden tehtävät ovat avoimuuden ja varainkäytön arvioitavuuden mielessä säädetty lailla. Etenkin täysin uutena nuorten kuulemismuotona on tärkeää, että tehtävät ovat säädetty lailla, kuitenkin liiallisia rajoja asettamatta. Esitettyä tarkemmalla tehtävien asettamisella voitaisiin myös korostaa nuorisovaltuustotoiminnan, tai muiden vaikuttamistoimielinten, ominaispiirteitä.

Neljäs momentti: Kuntalain 26§:n mukaisesti lailla tulee turvata nuorisovaltuuston vaikutusmahdollisuudet, sillä pelkkä nuorisovaltuuston lakisäateisyys ei vielä yksistään takaa nuorten mielipiteiden huomioimista maakunnan hallinnossa. Pelkän kapea-alaisen lausunnotmenettelyn sijaan on syytä taata nuorisovaltuustolle oikeus vaikuttaa maakunnan nuoria koskeviin asioihin kaikissa niiden vaiheissa aina suunnittelusta toteutukseen ja arviointiin. Oleellista on myös antaa nuorisovaltuustolle itselleen mahdollisuus määrittellä, mitkä maakunnan moninaisen tehtäväkentän tehtävistä koskevat nuoria ja mihin asioihin nuoret haluavat erityisesti vaikuttaa. Jotta kunnallisten nuorisovaltuustojen toiminta on suoraan yhteneväistä maakunnallisen nuorisovaltuuston toiminnan ja vaikutusmahdollisuuksien kanssa, tulee sääntelyn näiltä osin olla samaa. Verkkokyselyn tulosten perusteella nuorten vaikuttajaryhmistä 88 % näki melko tai erittäin tärkeänä, että nuorten tulee saada vaikuttaa asioihin, joilla on merkitystä kaikkien maakunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, elinympäristöön, opiskeluun, asumiseen, tai liikkumiseen (Liite 1, kuvio 1).

Viides momentti: Hallituksen esityksen mukaisesti maakunnalliset nuorisovaltuustot tulee valita siten, että niillä on jäsentensä kautta selkeä rajapinta alueen kunnallisiin nuorisovaltuustoihin. Tämä turvaa tiedon siirtymisen kunta- ja maakuntatason välillä sekä luo nuorille mahdollisuuden eheän vaikuttamispolun luomiseen, mikä on nuorten edunvalvonnan onnistumisen kannalta oleellista. Maakunnan nuorisovaltuustolle tulee kuitenkin jättää omaa harkintavaltaa sen suhteen, minkä kokoinen nuorisovaltuusto on tarpeellinen kussakin maakunnassa ja kuinka mahdolliset muut edustajat valitaan. Riippumatta muiden jäsenten valintatavasta, tulee kaikissa valinnoissa noudattaa demokratian periaatteita. Tästä on tarpeen säätää lailla, jotta nuorisovaltuuston edustavuus ja legitimitetti toimia voidaan turvata. Edellytys demokratian kautta tapahtuvalle edustuksellisuudelle on myös oleellinen nuorisovaltuustoja ja muita vaikuttajaryhmiä, kuten yhdistyksiä, erottava tekijä.

Kuudes momentti: Nuorten osallisuuden, edunvalvonnan ja nuorisovaltuustotoiminnan tulee muodostaa jatkumo aina nuorten lähiyhteisöistä, kuten oppilaskunnista, kunnallisiin nuorisovaltuustoihin ja sieltä eteenpäin maakunnallisiin nuorisovaltuustoihin ja valtakunnantasolle. Tämän jatkumon vahvistamiseksi sekä valintatavasta johtuvan yhteistyön sekä sen tarpeen varmistamiseksi tulee lailla säätää maakunnallisille nuorisovaltuustoille velvollisuus tehdä yhteistyötä kunnallisten nuorisovaltuustojen kanssa. Valiokunnan mietinnössä on tarpeen avata näitä mahdollisia yhteistyön tapoja, esimerkiksi erilaisia yhteistapaamisia, verkkokyselyitä ja tapahtumia, niin, että maakunnalliset nuorisovaltuustot voivat itse määrittellä ne alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen. Hallituksen perusteluissa olevia kirjauksia asiasta on syytä vahvistaa säätämällä asiasta pykälässä.

Seitsemäs momentti: Maakuntavaltuuston hyväksymässä maakunnan hallintosäännössä on määrättävä siitä, mihin eri toimielimiin ja muihin kokoonpanoihin nuorisovaltuustolla on oikeus nimittää puhe- ja

läsnäolo-oikeutta käyttävä edustaja. Verkkokyselyyn vastanneista nuorten vaikuttajaryhmistä 85 % näki melko tai erittäin tärkeänä sen, että maakunnallisen nuorisovaltuuston jäsenillä on oikeus nimittää puhe- ja läsnäolo-oikeutta käyttävä edustaja maakunnan eri toimielimiin (Liite 1, kuvio 1). Nuorisovaltuuston edustajien osallistuminen eri toimielinten työskentelyyn on välttämätöntä aitojen vaikutusmahdollisuuksien luomiseksi sekä esteettömän maakuntaa koskevan tiedon saamiseksi. Maakuntahallintojen vaihdellessa ei ole välttämätöntä lailla määrätä läsnäolo- ja puheoikeuksista, vaan subsidiariteetti-periaatteen mukaisesti velvoittaa maakunnat päättämään edustajuuksista itse. Asiasta päättäminen hallintosäännössä erillisten päätösten sijaan on oleellista nuorten edustajuuden kokeman legitimitetin ja pysyvyyden kannalta.

Kahdeksas momentti: Kunnat valmistautuvat parasta aikaa kuntalain tuomien muutosten toteuttamiseen. Lain toimeenpanossa ja sen suunnittelussa on tullut ilmeiseksi, että nuorisovaltuuston toimintasäännön asettamisesta ja sen sisällön vähimmäisvaatimuksista on tarpeellista säätää lailla sekä hallituksen perusteluilla. Etenkin kunnissa, joissa toiminta on ollut vakiintumatonta ja nuorten osallistumisella kunnan päätöksentekoon ei ole ollut perinnettä, on selkeän toimintasäännön asettaminen koettu erityisen tärkeäksi. Tähän tarpeeseen vastataksaan Kuntaliitto sekä Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. julkaisivat yhteisen ”Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen” (ISBN: 978-952-293-396-6). On nähtävissä, että maakuntien osalta edessä on jopa suurempi tarve perustettavien, uusien nuorisovaltuustojen toiminnan määrittelylle alueellisesti.

Maakuntalakia säädettäessä on huomioitava, että kaikissa perustettavissa maakunnissa tulee olemaan vastaava uuden osallisuusmuodon luomisen tilanne. Huomiota on syytä kiinnittää nuorten maakunnallisten osallistumiskanavien puuttumiseen sekä maakuntakonsernin ja nuoria koskevan päätöksenteon monimutkaisuuteen. Näistä seikoista johtuen maakunnissa on erittäin suuri tarve tarkemmalle suunnittelulle yhdessä nuorten kanssa koskien maakunnallisen nuorisovaltuuston aseman ja toiminnan suunnittelua osana mittavaa maakuntahallintoa. Jotta alueelliset erityispiirteet voidaan huomioida mahdollisimman tarkasti, tulee lailla säätää yhdenvertaisuuden kannalta välttämättömät säädökset sekä velvoittaa maakunnat tarkempaan käytännön suunnitteluun edellyttämällä toimintasäännön laatimista yhdessä maakunnallisen nuorisovaltuuston kanssa.

Valiokunnan tulee mietinnössään todeta nuorisovaltuuston toimintaa koskevat asiat, joista toimintasäännöllä tulee vähintään määrätä. Tällaisia asioita olisivat ainakin nuorisovaltuuston tarkoitus ja tavoite, nuorisovaltuuston valitseminen, tehtävät ja toimenkuvat, nuorisovaltuuston järjestäytyminen, toimintasuunnitelma ja toimintakertomus, kokouskäytännöt ja yhteistyö kunnallisten nuorisovaltuustojen kanssa. Maakunnat määrittävät tarkemmin toimintasäännön sisällön maakuntalain kirjausten mukaisesti, alueelliset erityispiirteet ja toimivat käytännöt huomioiden yhdessä nuorten kanssa.

3. Maakunnallisten nuorisovaltuustojen suhde muuhun maakuntahallintoon sekä muut nuorten osallisuutta edistävät toimet

1§ Lain tarkoitus ja soveltamisala

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. pitää erinomaisena, että lain tarkoituksena on asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien takaaminen. Uuden hallinnon ja päätöksenteon tason tulee taata riittävät ja kuntalain kanssa yhdenmukaiset demokratiaoikeudet kansalaisille. Erityisen tärkeää on ymmärtää nämä oikeudet universaaleina: ne koskevat kaikkia maakunnan asukkaita erilaisista taustatekijöistä riippumatta. Lasten ja nuorten osalta on kuitenkin tunnustettava erityinen tuen tarve aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamiseksi sekä nuorten äänen kuulumiseksi heitä koskevassa päätöksenteossa.

Nuorten tärkeää roolia maakunnissa alleviivaa myös kestävä kehityksen periaatteiden huomioiminen laissa. Pohjimmiltaan kyse on sukupolvien välisestä tasa-arvosta ja vuoropuhelusta, missä lapsilla ja nuorilla tulee olla selkeä toimijuus.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. esittää, että lain tavoitteiksi asetetun asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien takaamisen toteutuminen etenkin nuorten kohdalla edellyttää nykyistä voimakkaampaa sääntelyä sekä velvoittavuutta myöhemmässä laissa. Lain tavoite itsessään on kannatettava, mutta se tarvitsee myöhemmin yksityiskohtaisempaa ja velvottavampaa sääntelyä toteutuakseen.

16 § Maakuntavaltuuston tehtävät

Maakuntavaltuuston tehtäväksi tulee asettaa esitettyjen tehtävien lisäksi maakunnan asukkaiden sekä vaikuttamistoimielinten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien takaaminen. Tämä vahvistaisi lakiluonnoksen 23§:ssä esitettyä sääntelyä sekä olisi yhdenmukainen kuntalain (410/2015) 22§:n sääntelyn kanssa. Esitetyn tehtävän listaaminen maakunnan tehtäviin vahvistaa maakunnan korkeinta päätösvaltaa käyttävän toimielimen vastuuta kansanvaltaisuuden sekä alueellisen itsehallinnon turvaamisesta.

Maakuntavaltuuston päätettäväksi kuuluvan maakuntastrategian valmistelun avoimuudesta sekä osallistavuudesta tulee määrätä tarkemmin valiokunnan mietinnössä. Koko maakuntakonsernin toimintaa ohjaavan strategian valmistelutyö on merkityksellistä kaikille kuntalaisille. Mikäli asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia strategian laadinnassa ei turvata riittävällä sääntelyllä tai ohjeistuksella, eivät lain tarkoituksen mukaiset asukkaiden vaikutus- ja osallistumismahdollisuudet voi toteutua.

Nuorten vaikutusmahdollisuuksien toteutumisen sekä myöhemmin lain 26§:ssä esitettävien vaikuttamistoimielinten aidon vaikuttavuuden turvaamiseksi maakuntavaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä tulee määrätä vaikuttamistoimielinten osallistumisesta maakuntahallinnon eri toimielinten kokouksiin. Etenkin vaaleissa vaikuttamisen ulkopuolelle jäävien nuorten edustajien tulee saada lailla turvattu oikeus osallistua nuorten ja heidän hyvinvointinsa kannalta tarpeelliseksi katsomiensa toimielinten kokouksiin muiden kuin salassa pidettävien asioiden osalta.

Vastaavasta kunnallisten nuorisovaltuustojen osallistumisesta on positiivisia kokemuksia. Vuonna 2014 66%:lla kunnallisista nuorten vaikuttajaryhmistä oli edustaja jossakin kunnan lautakunnassa ja 18%:lla kunnanvaltuuston kokouksissa (Osallisuus Nyt ja vuonna 2015 –tutkimus, luku 12, Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry.). Kunnallishallinnon edustajuuksista kokemasta hyödyllisyydestä kertoo muun muassa se, että Kuntaliitto suositteli 17.6.2016 julkaisemassaan kuntien hallintosääntömallin 94§:ssä kuntia myöntämään nuorisovaltuuston edustajalle puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuuston kokouksissa.

17 § Maakuntavaalit

Kunta- sekä maakuntavaalien käyminen huhtikuun ensimmäisenä sunnuntaina on syrjivää nuorille ehdokkaille. Niin kunnanvaltuuston kuin maakuntavaltuuston tulee edustaa kaikkia kunnan asukkaita ja niiden jäseniksi tulee valita mahdollisimman laajasti eri ikäisiä ja taustaisia asukkaita. Vaalien järjestäminen huhtikuussa, kesken nuorten kiireisimmän elämänvaihteen, kuitenkin rajoittaa merkittävästi nuorten mahdollisuutta kampanjoida ehdokkaana ja osallistua muutoin vaalitoimintaan. Vaalien samanaikaisuus ylioppilaskirjoitusten sekä korkeakoulujen pääsykokeiden tai niihin valmistautumisen kanssa rajoittaa nuorten demokratiaoikeuksien tosiasiallista toteutumista.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto esittää, että vaalilakia (714/1998) tarkasteltaisiin uudelleen kunta- sekä maakuntavaalien järjestämisajankohdan osalta, jotta nuorten mahdollisuudet osallistua vaaleihin sekä siten myös heidän poliittisten oikeuksiensa tosiasiallinen toteutuminen voitaisiin varmistaa.

21 § Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen

Maakunnan mahdollisuus tukea valtuustoryhmiä edistämään asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on hyvä kirjaus, joka osaltaan konkretisoi ja edistää lain 1§:n osallistumis- ja vaikuttamistavoitetta. Valiokunnan on mietinnössään kuitenkin syytä tarkoin kuvata, mitä tämä esimerkiksi tarkoittaa ja miten nämä poliittisen harkinnan kautta syntyvät vaikuttamismahdollisuudet suhteutuvat muihin vaikuttamisen tapoihin, jotka ovat lähtökohtaisesti viranhaltijajohtoisia.

23 § Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Pääpiirteissään Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. on tyytyväinen lakiluonnoksen yleisiin osallistumis- ja vaikuttamissäännöksiin. Jotta sääntely toteutuu kuten on tarkoitettu ja jotta kaikilla asukkailla on kotimaakunnastaan riippumatta yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa, tulee säännösten velvoittavuutta lisätä.

Erityisesti Nuva ry. toivoo, että maakuntalain 22§:ssä säädettäisiin maakunnallisen osallisuusohjelman laadinnasta. Osallisuusohjelma pohjautuisi lain 1§:n tavoitteisiin, avoimen hallinnon edistämiseen, moniarvoiseen demokratiaan sekä vahvan itsehallinnon luomiseen. Keskeisenä tavoitteena olisi suunnitelmallisesti tuoda yhteen ja kehittää erilaisia maakuntahallinnon osallistumistapoja sekä asettaa tavoitteita ja toimenpiteitä kaikkien eri väestöryhmien yhteiskunnallisen osallisuuden lisäämiseksi. Olennaisena osana suunnitelmassa suunniteltaisiin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien arvioinnista sekä niiden vaikuttavuuden raportoinnista.

24 § Aloiteoikeus

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. pitää maakunnan asukkaiden sekä yhteisöjen aloiteoikeutta tärkeänä osana maakunnallista demokratiaa ja itsehallintoa. Nykyisessä muodossaan kunnissa sekä lakiluonnoksessa esitetyssä aloiteoikeudessa on kuitenkin tarvetta modernisaatiolle. Hallinnon byrokraattisuuden keventäminen sekä asukaslähtöisyyden lisääminen edellyttävät aloiteoikeuskynnyksen madaltamista sekä aloitteen muotovaatimusten muuttamista tukemaan sähköistä osallistumista.

Esitetyn sääntelyn osalta Nuva ry. haluaa huomauttaa, että luonnoksessa esitetyt aloitteelle esitetyt kannatusvaatimukset ovat liian suuria. Huomattavasti nykyisiä kuntayksiköitä niin väkimäärältään kuin pinta-alaltaan suuremmille maakunnille ei voida asettaa samanlaisia kannatusprosenttivaatimuksia kuin kuntalaissa on säädetty. Jotta maakunnallinen aloiteoikeus olisi relevantti väline saada asukkaiden mielipide formaaliin päätöksentekojärjestelmään, mikä on kyseisen oikeuden tarkoitus, tulisi aloitteena tekijöinä toimia esimerkiksi vähintään puoli prosenttia maakunnan väkiluvusta nyt esitetyn yhden prosentin sijaan.

Aidon itsehallinnon ja asukkaiden osallisuuden toteuttamiseksi tulee lailla myös säätää esitettyä puolta vuotta lyhyempi määräaika asian ottamiselle käsittelyyn. Esimerkiksi kolmen kuukauden määräaika lisää kansalaisten yhteisen mielipiteen tärkeyttä maakuntahallinnossa suhteessa muuhun valmisteluun sekä parantaa kansalaisten luottoa poliittiseen järjestelmäämme, kun aloitteen käsittely ei viivästy liikoja.

Aloiteoikeutta koskevaa sääntelyä on myös syytä päivittää niiltä osin, että tehdyt aloitteet tuotaisiin tiedoksi maakuntavaltuustolle useammin kuin lakiluonnoksessa esitetään. Kunkin maakunnan toimielimen tulee saada vähintään kerran puolessa vuodessa tiedoksi kaikki niiden toimialaa koskevat aloitteet sekä niiden pohjalta tehdyt toimet. Tämä parantaa hallinnon läpinäkyvyyttä sekä lisää kansalaisten luottamusta aloiteoikeuteen sekä maakunnan poliittiseen järjestelmään.

25 § Maakunnan kansanäänestys ja kansanäänestysaloite

Nuva ry. kannattaa neuvoo-antavan maakunnan kansanäänestyksen säätämistä lailla, mutta on huolissaan kansalaisten aidosta mahdollisuudesta hyödyntää mahdollisuutta vaikuttaa itsehallintoonsa kansanäänestysaloitteella, mikäli sille vaadittava kannatus säädetään liian korkeaksi. Nyt esitetty kolme prosenttiyksikköä maakunnan yli 15-vuotiaista asukkaista tarkoittaisi esimerkiksi Uudenmaan maakunnassa 40 413 yli 15-vuotiaan allekirjoitusta (Väestökeskus, Uudenmaan yli 15-vuotiaiden väkimäärä 1 347 094). Tällainen vaatimus vaikeuttaa kohtuuttomasti suoran demokratian toteutumista, ottaen erityisesti huomioon äänestyksen neuvoo-antavan luonteen.

27 § Vähemmistökielen vaikuttamistoimielin

Kielellisten vähemmistöoikeuksien toteutumiseksi Nuva ry. pitää tärkeänä vähemmistökielen vaikuttamistoimielinten perustamista maakuntahallintoon. Lain tulee kuitenkin mahdollistaa, että myös vähemmistökieltä äidinkielenään puhuvilla nuorilla on mahdollisuus osallistua sekä vaikuttaa vähemmistökielen vaikuttamistoimielimen työhön. Näiltä osin kaksoisjäsenyyttä nuorisovaltuustossa sekä vähemmistökielen vaikuttamistoimielimessä tulee pohtia.

Jotta nuorisovaltuuston on mahdollista edistää kaikkien maakunnan nuorten asioita, myös vähemmistökieltä puhuvien nuorten, tulee nuorisovaltuuston edustajalle turvata lailla puhe- ja läsnäolo-oikeus vähemmistökielen vaikuttamistoimielimen kokouksiin sekä muuhun työskentelyyn. Nuva ry:n verkkokyselyyn vastanneista nuorista 60 % näki melko tai erittäin tärkeänä, että nuorilla olisi mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa vähemmistökielen vaikuttamistoimielimen työhön (Liite 1, kuvio 1).

29§ Toimielimet

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. on huolissaan maakuntahallintoon lakisäateiseksi asetettavien toimielinten vähyydestä ja siitä seuraavasta demokratian mahdollisesta heikkenemisestä. Nuva ry. on huolissaan toimielinten ja niiden jäsenten kuormittumisesta tehtäväkenttien laajuudesta johtuen. Maakuntaudistuksen tavoitteen ollessa maakunnallisen itsehallinnon luominen, on ristiriitaista lisätä virkamiesvaltaa vähäisellä luottamushenkilörakenteella.

Nuva ry. esittää, että hallituksen perusteluissa annetaan vahva toive demokratiaa ja osallisuutta käsittelevän toimielimen perustamisesta maakuntaan. Toimielimen tehtävänä olisi arvioida ja kehittää maakunnallista itsehallintoa, antaa suosituksia avoimen ja osallistavan hallinnon luomiseksi, edistää palvelunkäyttäjien äänen kuulumista maakuntakonsernin kehitystyössä ja päätöksenteossa sekä tukea maakunnan vaikuttamistoimielinten työskentelyä.

Samaten kehoittamme lainvalmistelijoita myös pohtimaan riittävän nuorisotyöllisen ja -poliittisen osaamisen kokoamista nuoria koskevia asioita käsittelevään toimielimeen. Maakunnan päätösvaltaan sekä ennen kaikkea palvelutarjontaan kuuluu monia nuorille ensisijaisen tärkeitä asioita ja palveluita. Moniulotteisessa maakuntakonsernissa on kuitenkin riskinä nuoriin liittyvän kokonaisvaltaisen osaamisen ja vision puuttuminen, minkä vuoksi poikkihallinnollisen nuorten asioita käsittelevän toimielimen perustaminen on perusteltua.

Myös nuoret tunnustavan tarpeen nuorten asioiden laajemmalla huomioimiselle maakuntahallinnossa. Nuva ry:n verkkokyselyssä 32,5 % näki tärkeänä ja 57,5 % näki melko tai erittäin tärkeänä, että maakuntiin perustetaan toimielin, joka vastaa poikkihallinnollisesti nuorten asioista (Liite 1, kuvio 1).

4.5.2017

30 § Toimielinten kokoonpano

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. ehdottaa, että 30§:n 1. momentin toinen luettelokohta muutetaan muotoon ”2) johtokunnan jäsenet tai osa sen jäsenistä valitaan maakuntavaltuuston määrittämien perusteiden mukaisesta maakunnan asukkaiden, henkilöstön, *vaikuttamistoimielinten* tai palvelujen käyttäjien esityksestä”.

Koemme, että lailla säädetyillä ja maakunnan hallinnon osina toimivilla, sen asukkaita edustavilla vaikuttamistoimielimillä tulee olla yhtäläinen oikeus esittää toimielinten jäseniä kuin maakunnan henkilöstöllä tai palveluiden käyttäjillä. Demokraattisen valintatavan ja edustavuuden takaamiseksi suosittelemme, että maakunnan nuorten edustajat eri toimielimiin nimetään oletusarvoisesti nuorisovaltuuston esityksestä.

35 § Maakuntastrategia

Nuva ry. pitää hyvänä, että laajaa maakuntahallintoa johdetaan yhdellä maakuntastrategialla ja kiittää lainvalmistelijoita asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien sisällyttämisestä strategiaan. Lain osallisuustavoitteen sekä maakunnan asukkaiden itsehallinnon toteuttamiseksi on kuitenkin välttämätöntä, että maakuntalaki määrää asukkaita sekä heitä edustavia vaikuttamistoimielimiä kuultavana maakuntastrategian valmistelussa. Asukkaiden sekä vaikuttamistoimielinten aidon vaikuttamisen takaamiseksi on tärkeää turvata heille lailla mahdollisuus osallistua maakuntastrategian valmisteluun. Muutoin vaikutusmahdollisuuksien on vaikea nähdä toteutuvan, maakuntastrategian ollessa monella tapaa maakuntahallinnon keskeisin johtamisväline.

Samaten erityisesti vaikuttamistoimielimille tulee taata lailla oikeus osallistua strategian seurantaan ja arviointiin, jotta strategian toteutumista arvioidaan asukas- ja kohderyhmälähtöisesti hallintokeskeisen arvioinnin sijaan.

Lailla tulee velvoittavasti säätää tai vähintään hallituksen perusteilla suositella maakuntastrategiaan sisällytettävän erillinen osio lasten ja nuorten palveluille sekä heidän kuulemiselleen. On tärkeää, että maakunnalla on yksi kokonaisvaltainen palvelutavoite ja -visio lasten ja nuorten palveluista, sillä muutoin palveluista syntyy vaikeasti eheää kokonaisuutta lukuisten eri toimijoiden ollessa eri hallinnonaloilla. Lasten ja nuorten palveluiden strateginen kokoaminen yhteen olisi myös Sipilän hallituksen ”lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma” –kärkihankkeen mukaista lapsen edun ensisijaisuuden korostamista hallintokeskeisyyden sijaan.

37 § Maakuntahallitus

Nuva ry. esittää, että maakuntahallituksen tehtäviin lisätään vaikuttamistoimielinten toiminnan ja osallisuuden edistäminen sekä vuoropuhelu vaikuttamistoimielinten kanssa. Näiden tehtävien lisääminen vahvistaa entuudestaan maakuntahallitukselle kuuluvaa velvollisuutta huolehtia vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä. Velvoite maakuntahallituksen sekä vaikuttamistoimielinten väliseen vuoropuheluun puolestaan toteuttaa lainsäädäntöuudistuksen lähtökohtaa, alueellisen itsehallinnon vahvistamista. Toimielinten kanssa käytävä vuoropuhelu myös edistää niiden aitoa vaikuttavuutta, jonka toteutuminen edellyttää uudenlaista ja edistyksellistä sääntelyä.

39 § Maakuntajohtaja

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. esittää, että maakuntajohtajan tehtäviin lisätään vuoropuhelun edistäminen maakunnan eri toimijoiden ja päätöksentekijöiden välillä. Johtavana viranhaltijana maakuntajohtaja on monella tapaa keskiössä perustettavien maakuntien päätöksenteko- ja

4.5.2017

osallisuuskulttuurin luomisessa. Strategisen johdon sitoutuminen maakunnan eri toimijoiden ja poliittisen johdon välisen vuoropuhelun ja osallisuuden edistämiseen on tärkeää lain osallisuustavoitteiden toteutumiseksi. Ilman konkreettisia ja edistyksellisiä velvoitteita ja osallisuuden edistämisen kirjaamisen viranhaltijoiden toimenkuvan ytimeen ei lain tavoitteita tulla saavuttamaan.

43 § Maakunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohje

Nuva ry. esittää, että lailla säädetään konserniohjeen pakolliseksi sisällöksi maakunnan asukkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien varmistaminen. Tämä vahvistaa ensimmäisessä momentissa esitettyä omistajaohjauksen päämäärää.

Koemme, että nykyisessä ylikunnallisessa yhteistyössä, ja etenkin kuntayhtymälainsäädännössä, suurin yksittäinen epäkohta on julkisen vallankäytön edellyttämän demokratian puute. Jotta maakunnan asukkailla olisi tosiasiallinen itsehallinto, tulee koko hallinnollisesti monimutkaisen maakuntakonsernin jokaisen osan edistää asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien toteutumista. Etenkin kuntien sekä kuntayhtymien tytäryhteisöjen toiminnan kannalta tässä on ollut puutteita, joihin tulee vastata korjaamalla asiaa koskevaa lainsäädäntöä.

49 § Sopimus yhteisestä toimielimestä

Yhteistä toimielintä koskevassa sopimuksessa tulee sen lisäksi mitä esityksessä esitetään sopia myös maakuntien asukkaiden sekä vaikuttamistoimielinten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista yhteisen toimielimen työskentelyyn.

Lain 1§:ssä määritellyn asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamistavoitteen tulee toteutua poikkileikkaavasti koko maakuntalaissa. Etenkin maakuntien väliseen yhteistyöhön liittyen siitä tulee säätää erityisen tarkasti. Nuva ry. kokee nykyiset ylikunnalliset toimielimet ja muut toimijat ongelmallisiksi kaikkien kuntalaisten, mutta erityisesti nuorten osallisuuden kannalta. Mahdollisessa maakuntarajat ylittävässä yhteistyössä tuleekin kiinnittää erityistä huomiota asukkaiden osallisuuden ja sitä kautta heille taatun itsehallinnon toteutumisesta. Tämän vuoksi Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto pitää tärkeänä, että asiasta määrätään lailla sovittavaksi asiaa koskevassa maakuntien välisessä sopimuksessa.

56 § Maakunnan palvelulaitoksen hallintosääntö ja työjärjestys

Lailla tulee säätää, että palvelulaitoksen hallintosäännössä määrätään vaikuttamistoimielinten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa palvelulaitoksen päätöksentekoon ja toimintaan. Jotta lain 26§:ssä veloitetuilla vaikuttamistoimielimillä on aidot mahdollisuudet vaikuttaa maakuntakonsernin toimintaan, tulee niille taata lailla oikeus vaikuttaa myös palvelulaitosten toimintaan. Palvelulaitosten toiminnalla tulee olemaan hyvin merkitystä maakunnan palveluiden toteuttamisessa ja ilman vaikuttamistoimielimille taattua mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa niiden toimintaan lailla säädetty oikeus vaikuttamiseen ei toteudu.

57 § Palvelulaitoksen hallituksen tehtävät

Palvelulaitoksen hallituksen tehtäviä koskevaan luetteloon tulee esitettyjen tehtävien lisäksi lisätä: ”10) edistää palveluiden käyttäjien ja maakunnan asukkaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia palvelulaitoksen toiminnassa”. Maakuntalain tavoitteeksi esitetty asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen koskee myös palvelulaitoksen toimintaa. Operatiivisena toimijana etenkin sen hallituksella tulisi olla selkeä lakiin kirjattu tehtävä pitää huolta lain tavoitteen

4.5.2017

toteutumisesta palvelulaitoksen toiminnassa. Esitetty kirjaus olisi myös ainut palvelulaitoksen hallitusta koskeva velvoite edistää maakunnan asukkaiden itsehallintoa.

102 § Tietojen saatavuus yleisessä tietoverkossa

Nuva ry. kiittää lainvalmistelijoita 13. luettelokohdassa esitetystä sääntelystä koskien maakunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista tiedottamisesta.

107 § Toimintakertomus

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. esittää, että maakunnan toimintakertomuksessa käsitellään ja arvioidaan myös maakunnan asukkaiden itsehallinnon ja osallistumismahdollisuuksien toteutumista sekä vaikuttamistoimielinten vaikuttavuutta.

Maakunnan asukkaiden osallisuuden ollessa yksi lain tavoite, tulee tavoitteen toteutumista käsitellä ja arvioida osana toimintakertomusta. Asiasta säätäminen lailla on tarpeellista, jotta osallistumismahdollisuuksien arvioimisesta sekä kehittämisestä saadaan säännölliseksi ja jatkuvaksi osaksi maakunnan toimintaa. Samoin myöskään maakunnallisten vaikuttamistoimielinten perustaminen ei vielä itsessään takaa niiden vaikuttavuutta, vaan sitä tulee arvioida ja kehittää jatkuvasti.

112 § Tarkastuslautakunta

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. esittää, että tarkastuslautakunnan tehtäväluetteloon lisättäisiin uusi kohta ”X) arvioida maakunnan asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksien toteutumista ja vaikuttamistoimielinten toimintaa”. Asukkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia tulee arvioida ja kehittää jatkuvasti, ja tällä arviointityöllä tulee olla selkeä vastuutaho. Osallisuuden ollessa yksi lain tavoitteista ja sitä kautta poikkileikkaava tavoite koko maakunnan toiminnalle, tulee tarkastuslautakunnan tehtävänä olla myös tämä arviointityö.

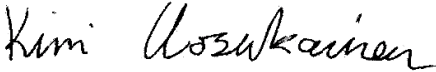
Lisäksi Nuva ry. esittää, että 112§:n neljänteen momenttiin lisätään kirjaus, jonka mukaan arviointisuunnitelman ja -kertomuksen laadinnassa tulee kuulla maakunnan vaikuttamistoimielimiä, joista säädetään tarkemmin lain 26§:ssä. Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton vuonna 2014 tekemän ”Osallisuus nyt ja vuonna 2015” -tutkimuksen mukaan vain viidellä prosentilla kunnallisista vaikuttajaryhmistä on edustaja vaali- tai tarkastuslautakunnassa (luku 12). Yleisemminkin voidaan todeta nuorten tai ylipäätään asukkaiden osallisuuden toteutuvan heikosti tarkastustoimielinten työskentelyssä, vaikka asukaslähtöisyyden edistämiseksi olisi oleellista, että eri asukasryhmät olisivat mukana toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Jotta maakunnallinen itsehallinto turvataan sekä aitoa asukaskeskeisyyttä voidaan edistää, tulee maakuntalailla selkeästi säätää asukkaiden oikeudesta osallistua tarkastuslautakunnan työskentelyyn.

139 § Oikaisuvaatimus

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto on huolissaan oikaisuvaatimuksen tunnettavuudesta eri ihmisryhmien keskuudessa yhtenä vaikuttamisen ja oikeusturvan valvomisen työkaluna. Tästä syystä oikaisuvaatimusmenettelyä on syytä pyrkiä modernisoimaan vastaamaan nykyistä paremmin nyky-yhteiskunnan vaatimuksia. Erityisesti oikaisuvaatimusmenettelyyn ryhtymisen kynnyksen alentamista esimerkiksi sen sähköistämällä tulee selvittää.

4.5.2017

Helsingissä 4. toukokuuta 2017

Kimi Uosukainen
puheenjohtaja

4. Asiantuntijalausunnon liitteet

- Liite 1.
- Liite 2. Katsaus maakunnallisiin nuorisovaltuustoon ja ylikunnallisiin nuorten vaikuttajaryhmiin

4.5.2017

LIITE 1.

Nuorille vaikuttajille ja nuorisovaltuustoille suunnatun verkkokyselyn tulokset

Näin verkkokysely tehtiin

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. järjesti avoimen verkkokyselyn 12.4-26.4.2017 nuorten osallistumisesta ja vaikuttamisesta maakunnissa ja maakunnallisista nuorisovaltuustoista. Kyselyn kautta haluttiin saada tietoa, mitkä teemat ovat nuorten mielestä tärkeitä maakuntia koskevassa lainsäädännössä (HE 15/2017 vp).

SurveyPal -kyselytyökalulla toteutettu sähköinen kyselylomake toimitettiin kaikille Suomen nuorisovaltuustoille. Lisäksi vastauslinkkiä jaettiin sosiaalisen median kautta ja sähköisen uutiskirjeen E-vaikutteen avulla.

Kyselyyn tuli yhteensä 70 vastausta. Vastaajista 39 oli kunnallista nuorisovaltuustoa ja yksi maakunnallinen vaikuttajaryhmä. Lisäksi kyselyyn vastasi yksittäisiä nuoria ja nuorten vaikuttajaryhmien parissa työskenteleviä aikuisia. Tässä tulosten yhteenvedossa on tarkastelu vain kunnallisten ja maakunnallisten nuorten vaikuttajaryhmien vastauksia (N=40), koska haluttiin rajata pois yksittäisten nuorten mielipiteitä edustavat vastaukset.

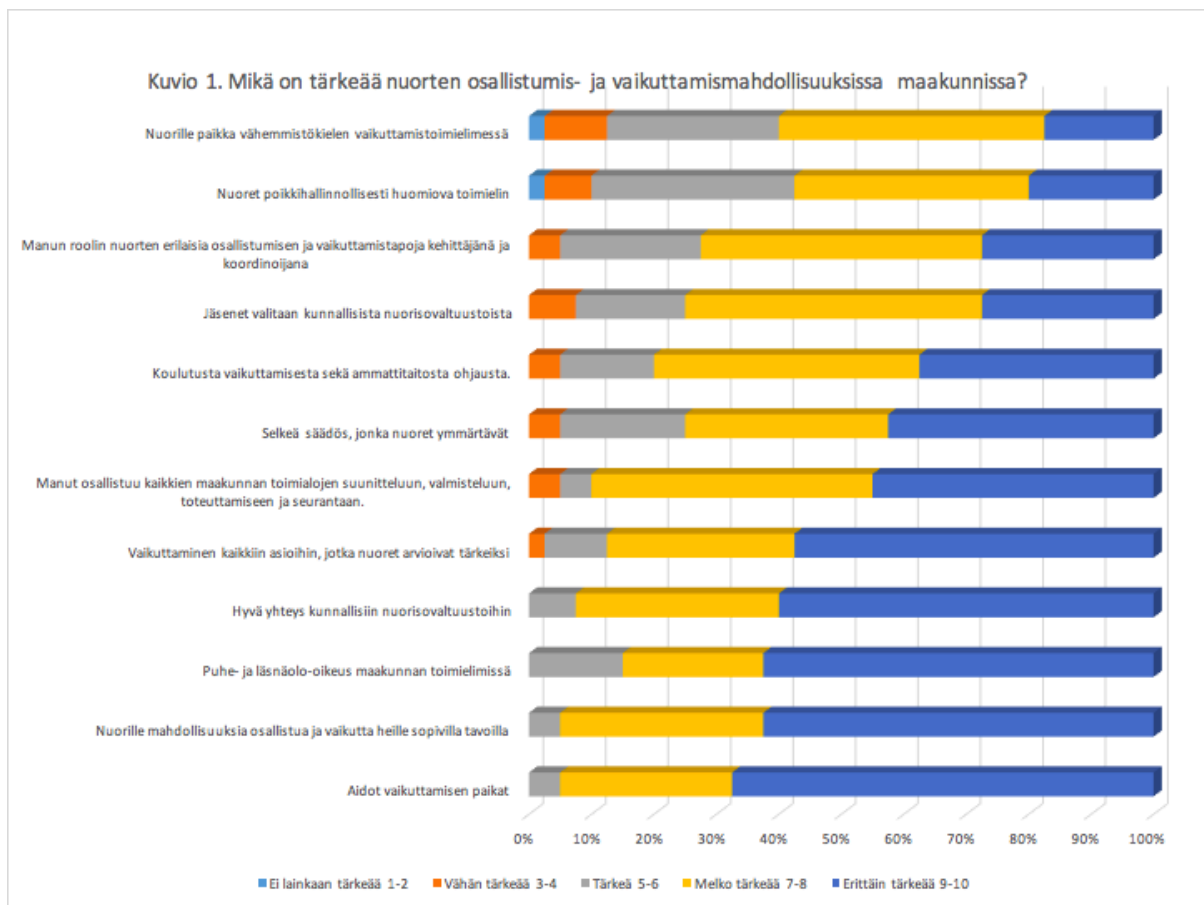
Kysymys 1. Arvio: Mikä on tärkeää nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksissa maakunnissa?

Kyselyssä pyydettiin arvioimaan maakunnalliseen vaikuttamiseen ja maakunnallisiin nuorisovaltuustoihin liittyviä kysymyksiä asteikolla 1-5 (Ei lainkaan tärkeää - erittäin tärkeää). Kysymyksiä oli 13. Kysymykset olivat seuraavia:

- Maakunnalliselle nuorisovaltuustolle tulee antaa aitoja vaikuttamisen paikkoja,
- Nuorten tulee saada osallistua ja vaikuttaa heille sopivilla tavoilla maakunnan päätöksentekoon ja palveluihin.
- Maakunnallisen nuorisovaltuustojen jäsenille tulee antaa puhe- ja läsnäolo-oikeus maakunnan toimielimissä.
- Maakunnallisella nuorisovaltuustolla tulee olla hyvä yhteys kunnallisiin nuorisovaltuustoihin.
- Maakunnan tulee panostaa siihen, että nuorille on tarjolla erilaisia tapoja vaikuttaa.
- Maakunnallisen nuorisovaltuuston tulee saada vaikuttaa kaikkiin asioihin, joilla on merkitystä maakunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, elinympäristöön, opiskeluun, asumiseen, tai liikkumiseen. Lisäksi heidän tulee saada vaikuttaa muissa asioissa, joiden he arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä.
- Maakunnalliset nuorisovaltuustot saavat vaikuttaa maakunnan eri toimialojen suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan.
- Maakunnan hallinnon tulee antaa nuorisovaltuustolle koulutusta vaikuttamisesta sekä ammattitaitosta ohjausta.
- Maakunnallisen nuorisovaltuuston toiminnasta ja vaikuttamisesta tulisi olla selkeä säädös, jonka myös nuoret ymmärtävät.
- Maakunnallisten nuorisovaltuustojen jäsenet valitaan kunnallisista nuorisovaltuustoista.

4.5.2017

- Maakunnallinen nuorisovaltuusto kehittää ja koordinoi nuorten erilaisia osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja.
- Maakunnallisten nuorisovaltuustojen tulee saada vaikuttaa myös maakunnan palvelulaitosten päätöksentekoon ja toimintaan
- Maakunnissa tulisi olla toimielin, joka vastaisi nuorten asioista poikkihallinnollisesti.
- Maakunnallisen nuorisovaltuuston edustajan tulisi saada paikka myös vähemmistökielen vaikuttamistoimielimessä

Kaiken kaikkiaan, vastaajat näkivät suurimman osan väitteistä tärkeinä teemoina nuorten maakunnallisten vaikuttamismahdollisuuksien ja maakunnallisten nuorisovaltuustojen vaikuttamisen ja toimimisen kannalta. Kuviossa 1 on avattu, kuinka tärkeäksi (Ei lainkaan tärkeää, vähän tärkeää, tärkeää, melko tärkeää, erittäin tärkeää) eri vastaajat arvioivat kyseiset väitteet.

Kaikista väittämistä tärkeimpinä nähtiin kolme seuraavaa kriteeriä: “Maakunnalliselle nuorisovaltuustolle tulee antaa aitoja vaikuttamisen paikkoja”, “Nuorten tulee saada osallistua ja vaikuttaa heille sopivilla tavoilla maakunnan päätöksentekoon ja palveluihin” sekä “Maakunnallisen nuorisovaltuustojen jäsenille tulee antaa puhe- ja läsnäolo-oikeus

4.5.2017

maakunnan toimielimissä”. Reilusti yli puolet (yli 60,0% arvioivat erittäin tärkeäksi) näki nämä nämä teemat erittäin tärkeinä.

Vähemmän tärkeinä (alle 20 % arvioivat erittäin tärkeäksi) koettiin seuraavat väittämät: “Maakunnallisten nuorisovaltuustojen tulee saada vaikuttaa myös maakunnan palvelulaitosten päätöksentekoon ja toimintaan”, “Maakunnissa tulisi olla toimielin, joka vastaisi nuorten asioista poikkihallinnollisesti” sekä “Maakunnallisen nuorisovaltuuston edustajan tulisi saada paikka myös vähemmistökielen vaikuttamistoimielimessä.”

Kysymys 2 ja 3. Arvioi ja kommentoi: näkemykset hallituksen esityksestä ja Nuva ry:n esityksestä

Vastaajia pyydettiin kyselyssä arvioimaan tarkemmin hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp). 26 §:ää Maakunnalliset vaikuttamistoimielimet sekä Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n laatimaa omaa esitystä maakunnallisia nuorisovaltuustoja koskevaksi lainsäädännöksi.

Kuva 1. Hallituksen ja Nuva ry:n esitysten arviointi hymynaamojen avulla

Vastaajat arvioivat esityksiä hymynaamojen (kuva 1) avulla. Hymynaamojen ilmeet vastasivat arvoja 1–5, joista 1=heikko ja 5= hyvä.

Hallituksen esitys maakunnallisia vaikuttamistoimielimiä sääteleväksi säädökseksi sai keskiarvoksi 4,2. Vastaajat näkivät pykälän hyväksi, mutta näkivät sen tarvitsevan jotain täsmennyksiä, kuten aitojen vaikuttamisen paikkojen kuvasta ja taattua ohjausta.

Eräs vastaaja kommentoi asiaa näin: “Hyvältä kuulostaa. Todelliset vaikutusmahdollisuudet on taattava maakunnalliselle nuorisovaltuustolle, eivätkä ne saa jäädä puheeksi. Kunnollista ohjausta.” Lisäksi vastaajat kiittelivät hallituksen esitystä siitä, että siinä mainitaan yhteys kunnallisten ja maakunnallisten nuorisovaltuustojen välillä: “Maakunnallisen ja kunnallisen nuorisovaltuuston välinen vuorovaikutus ja tiedotus on mielestämme erityisen tärkeää ja toivoisimme, että kunnallinen nuorisovaltuusto voi valita USEITA jäseniä maakunnalliseen nuorisovaltuustoon, riippuen esim. kunnan koosta.

Vastaajien huolet maakunnallisten nuorisovaltuustojen yhdenvertaisuudesta näkyivät myös vastauksissa: “Hallituksen esitys jätti hieman epäselväksi kuuluuko kokouksista aiheutuneisiin kustannuksiin esimerkiksi matkakorvaukset, joita saattaa aiheutua varsinkin syrjäkylien nuorisovaltuustojen edustajilla.”

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n oma esitys sai vastaajilta keskimäärin 4,3 pistettä. Vastaajat kiittelivät Nuva ry:n esitystä sen yksinkertaisuudella ja sillä, että myös nuoret ymmärsivät, mitä laissa säädetään. Lisäksi nähtiin hyvänä, että demokraattisesta valintatavasta on maininta. ”Tämä esitys/kommentti on hyvin selkeä ja helppolukuinen. Demokraattinen valintatapa on hyvä. Nuorien valinta kunnissa toimivista vastaavista nuorten vaikuttajajäsenistä kuulostaa fiksulta.”

Nuva ry:n esityksen kommentoissa näkyy myös edellä tullut huoli siitä, että nuorten maakunnalliseen

4.5.2017

liittyvät käytännöt ja toiminta tulee olla selkeitä, jotta niissä vaikuttavat nuoret pystyvät toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla. *“Minusta olisi tärkeää luoda nuorten kuulemis- ja osallistumismahdollisuuksien pääkeinoista, kuten nuorisovaltuustoista, mahdollisimman selkeitä toimintatavoiltaan ja nuorten oikeuksista sen sisällä, jotta nuoret olisivat hyvin selvillä jo toimintatavoista ennen kuin lähtevät mukaan toimintaan.”*

Nuva ry:n esitys arvioitiin myös avoimissa vastauksissa hallituksen esitystä paremmaksi, koska sen nähtiin kuvaaman selkeämmin maakunnallisen nuorisovaltuuston erityispiirteitä ja tarkoitusta: *“Tämä on hallituksen esitystä kuitenkin parempi, koska nuorisovaltuusto on maakunnan 13-18 -vuotiaita asukkaita edustava toimielin ja valvoo maakunnan nuorten etuja.”*

Yhteenveto:

Kyselyn vastaukset osoittivat, että nuoria kiinnostaa vahvasti se, millainen on tulevien maakunnallisten nuorisovaltuustojen taustalla oleva lainsäädäntö. Vastajat näkivät tärkeänä, että säädös olisi selkeä, nuoret saisivat itse määritellä niitä paikkoja joissa he haluavat vaikuttaa sekä, että käytännön toimintaan liittyvät elementit olisivat maakuntien eroista riippumatta yhdenvertaisia ja tukisivat erilaisten nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa.

4.5.2017

LIITE 2: Katsaus maakunnallisiin nuorisovaltuustoihin ja ylikunnallisiin nuorten vaikuttajaryhmiin

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. selvitti kevään 2016 aikana olemassa olevien maakunnallisten ja ylikunnallisten vaikuttajaryhmien toimintamuotoja ja vaikuttamisen tapoja. Liitto kartoitti toimivia alueellisia vaikuttajaryhmiä paikallisten piirijärjestöjensä kautta. Kartoituksen perusteella liitto haastatteli ylikunnallisissa vaikuttajaryhmissä toimivia nuoria, niiden toimintaa koordinoivia ohjaajia sekä niitä organisoivien tahojen edustajia.

Selvityksessä tarkasteltiin tarkemmin viittä eri vaikuttajaryhmää. Niistä kolme on säännöllisesti tapaavia, alueen nuorista koostuvia vaikuttajaryhmiä ja toiset kaksi tietyn kerran vuodessa tapaamia foorumeita, joissa alueen nuoret vaikuttajat kohtaavat. Selvityksessä suljettiin pois puhtaasti kunnallisten nuorisovaltuustojen koulutukseen keskittyvät koulutus- ja verkostoutumistapahtumat, kuten Nuva ry:n paikallisten piirien toiminta, koska niissä ensisijainen pyrkimys ei ole alueelliseen päätöksentekoon vaikuttaminen.

Selvityksessä korostui positiivisesti se, että suuressa osassa vaikuttajaryhmistä nuoret pääsevät itse määrittelemään vaikuttajaryhmän toimintaa ja vaikuttamisen kohteita. Toiminta on usein mielekästä ja siihen löytyy vaikuttamisesta kiinnostuneita nuoria. Ylikunnallisten vaikuttajaryhmän suurimmiksi haasteiksi nousevat kuitenkin yhteydet alueen päätöksentekoon ja päättäjiin, jäsenten valinta ja edustavuus sekä vaikuttajaryhmien ohjaamisen ja toiminnan resurssit.

Yleisimpänä vaikuttajaryhmien haasteena voidaan kartoituksen perusteella nähdä olevan suorien yhteyksien puuttuminen alueen päätöksentekoon ja päättäjiin. Vaikuttajaryhmät kyllä kokoavat alueen nuoria verkostoutumaan ja keskustelemaan ajankohtaisista aiheista, sekä antavat pyydettyä lausuntoja, mutta ne harvoin käyvät keskustelua niillä areenoilla, joissa alueen nuoria koskevia päätöksiä tehdään. Esimerkiksi vain yhdellä vaikuttajaryhmällä on suorat yhteydet alueen maakuntaliittoon. Tällä vaikuttajaryhmällä on mahdollisuus osallistua maakuntavaltuuston kokoukseen sekä sillä on maakuntavaltuutetuista kootut kummivaltuutetut. Yhdessä vaikuttajaryhmässä ei ollut minkäänlaisia yhteyksiä alueen päättäjiin ja päätöksentekoon, vaikka se on koottu keräämään nuorten ääntä.

Toisena yleisenä haasteena voidaan nähdä ylikunnallisten vaikuttajaryhmien edustavuus ja vaihtelevat valintatavat. Monet ylikunnallisista vaikuttajaryhmistä valitsevat jäsenensä vain toimittamalla kunnalle pyynnön nimetä jäsen. Kunnat toteuttavat tapaa vaihtelevasti, osa nimeää oppilaskuntien edustajia, osa kunnallisia nuorisovaltuuston jäseniä tai osa muita aktiivisia nuoria. Tämänkaltaisissa valintatavoissa haasteena on se, ettei alueellisen vaikuttajaryhmän jäsenillä ole välttämättä yhteyttä kunnallisiin vaikuttajaryhmiin ja täten ylikunnallisella vaikuttamisella ei ole välttämättä edustuksellista mandaattia käyttäen alueen nuorten ääntä. Nuorisofoorumeissa taas osallistujia kunnista on enemmän kuin yksi. Tässä hyötynä on se, että yhtä laajempi joukko nuoria pääsee keskustelemaan ajankohtaisista asioista ja tuomaan näkemyksiään esille.

4.5.2017

Kolmas haaste on ryhmien suppeat ohjaamisen ja toiminnan resurssit. Osassa vaikuttajaryhmistä on aikuinen tuki auttamassa ja tukemassa toiminnassa. Monen säännöllisesti tapaavan vaikuttajaryhmän haasteeksi nimettiin se, että ohjaajilla ei tuntunut olevan tarpeeksi aikaa ohjata nuorten vaikuttajaryhmää. Monissa malleissa kuntien nuoriso-ohjaajat ovat suuressa roolissa alueellisen vaikuttajaryhmän koordinoinnissa. Tämä nähtiin haasteellisenä, varsinkin jos kunnallisella puolella resurssit ovat muutenkin jo tiukassa. Toimintaan ei usein ole myöskään erillisiä budjetteja: vain yhdellä alueellisella vaikuttajaryhmällä on budjetti, jonka turvin se pystyi kouluttautumaan tai hankkimaan kokoustarjoiluja. Monissa vaikuttajaryhmissä korvattiin matkakustannuksia.

	Kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto	Nuorten ääni Keski-Suomessa	Vakka-Suomen Nuorisofoorumi	Lapin nuorisofoorumi	Pirkanmaan nuorisofoorumi
Alueen kunnat	Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi, KAMK-opiskelijakunta	Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Kannonkoski, Karstula, Keuruu, Kinnula, Kivijärvi, Konnevesi, Kuhmoinen, Kyyjärvi, Laukaa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Pihtipudas, Saarijärvi, Toivakka, Uurainen, Viitasaari, Äänekoski (kaikki kunnat eivät säännöllisesti mukana)	Kustavi, Laitiala, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki, Vehmaa	Enontekiö, Inari, Kemi, Kemijärvi, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Ranua, Rovaniemi, Salla, Savukoski, Simo, Sodankylä, Tervola, Tornio, Utsjoki, Ylitornio (kaikki kunnat eivät säännöllisesti mukana)	Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Kihniö, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Pälkäne, Parkano, Pirkkala, Punkalaidun, Ruovesi, Sastamala, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat, Ylöjärvi (kaikki kunnat eivät säännöllisesti mukana)
Toimintatapa	Säännöllisesti, usean kerran vuodessa tapaava vaikuttajaryhmä	Säännöllisesti, usean kerran vuodessa tapaava	Säännöllisesti, usean kerran vuodessa tapaava	Vuosittain järjestettävä foorumi alueen nuorille	Vuosittain järjestettävä foorumi alueen nuorille

4.5.2017

		vaikuttajaryhmä	vaikuttajaryhmä	vaikuttajille	vaikuttajille
Tapaamiset 2015	Neljä kokousta ja kaksi epävirallisempaa koulutus	Koko vaikuttajaryhmä neljä kertaa vuodessa ja 12 hengen hallitus kerran kuussa, neljä työryhmää jotka tapasivat tarvittaessa	Muutama tapaaminen	1-2 kertaa vuodessa	2 kertaa vuodessa
Jäsenten valintatapa	Kunnat nimeävät edustajat.	Nuoret ilmoittavat halukkuutensa vuosittain järjestettävässä nuorisofoorumissa.	Kunnat valitsevat kaksi edustajaa nuorisovaltuustosta tai koulujen vaikuttajaryhmistä.	Nuorisovaltuustot valitsevat itse edustajansa kuhunkin kokoukseen.	Jokainen kunta lähettää neljä edustajaa.
Jäsenten määrä tai esimerkki osallistujamäärästä	8 kunnan edustajat + Kainuun ammattikorkeakoulun edustajat	36 nuorta	12 nuorta	Kokoukseen osallistuu keskimäärin n. 8-15 nuorta	Edellisellä kerralla osallistujia n. 40
Suorat suhteet alueen päätöksentekoon	Paikat maakuntavaltuustossa, kuultu alueen päätöksenteossa	Nuoria kuullaan alueen päätöksenteossa. Ei suoraa kytkentää maakunnalliseen päätöksentekoon.	Ei suoraa suhdetta tai kytkentää alueen päätöksentekoon	Käsittelee alueen tai kuntien ajankohtaisia asioita.	Ei suoraa kytkentää maakunnalliseen päätöksentekoon.
Epäsuorat suhteet alueen päättäjiin	Kummivaltuutetut	Epäsäännöllisiä tapaamisia päättäjien kanssa.	Ei suhdetta.	-	Tapaamisia kunnallisten päättäjien ja viranhaltijoiden kanssa.
Toiminnan koordinointi- ja ohjausresurssi	Kainuun Liitto koordinoi ja rahoittaa. Liiton työntekijän	Maakuntaliitto rahoittaa Nuorten Keski-Suomi ry:tä,	Alueen kuntien nuorisohjaajat koordinoivat	Lapin aluehallinto virasto rahoittaa	Alueen nuorisovaltuustojen ohjaajat koordinoivat

4.5.2017

t	työtehtäviin kuuluu mm. maakunnallisen nuorisovalutustoston ohjaaminen. Myös kunnat mukana järjestelyissä.	joka koordinoi ja tarjoaa toimintaa henkilöstöresursseja.	toimintaa yhdessä. Jokainen kunta vastaa oman nuoren vaikuttajan matkakustannuksista ja isännöi vuorollaan foorumia.	toimintaa. Aluehallintoviraston virkamies suunnittelee toimintaa nuorisoforumin puheenjohtajan kanssa.	toimintaa, isäntäpaikkakunnan nuoret suunnittavat ohjelmaa.
Budjetti ja muut resurssit	10 000 euroa.	Pieni budjetti kokoustarjoiluihin.	Ei omaa budjettia.	Lapin aluehallintovirasto rahoittaa ja tukee suunnittelussa.	Ei omaa budjettia, kunnat vastaavat omien nuorten ja päättäjien matkakustannuksista.
Esimerkkejä toiminnasta	Tehnyt aloitteita, käy keskustelua ja antaa lisääntyvässä määrin kannanottoja ja lausuntoja eri maakuntatasoista suunnitelmista. Ryhmäytymis- ja kouluttautumiskäytäntöä. Nuoret aktiivisesti mukana toiminnan suunnittelussa ja organisoimisessa.	Järjestää kunnissa kiertäviä pienempiä alueellisia nuorisoforumeita ja osallistua vuosittain alueen kunnanjohtajien ja sivistystoimen johtajien tapaamiseen. Antaa lausuntoja pyydettyä. Toukofest-tapahtuma.	On kuultavana ja ideoi alueen nuorisotoimien yhteistyötä.	Käsittelee alueen ajankohtaisia asioita Ryhmäytymisen kautta saatu kerättyä ja työstettyä kannanottoja joihinkin teemoihin. Jaetaan kunnallisten nuorisovaltuustojen ja niiden toiminnan kuulumisia: vertaistuen ja verkostoitumisen paikkoja.	Keskustelua ja verkostoitumista päättäjien ja viranhaltijoiden kanssa. Nuoret vastaavat ohjelman suunnittelusta.